

ОДЗИВИ ЧИТАЛАЦА

Мајор МИОДРАГ АНТИЋ

ЈОШ ЈЕДНО МИШЉЕЊЕ „О ОБУЦИ СТАРЕШИНА И ШТАБОВА“

Уздизање старешина и штабова и њихово оспособљавање за правилно и умешно руковођење јединицама, у савременим условима, претставља веома важан и сложен задатак у изградњи Армије.

Природно је, да изучавање савремене војне науке, због сложености и разноврсности питања и проблема које она обухвата, као и различитих околности под којима се изучавање врши, захтева и разноврсне организационе форме.

У свакодневном животу и раду у нашим командама и јединицама воде се живе дискусије у вези обуке старешина и штабова, и по низу других питања која су са њом у вези. Тако је кроз нашу војну литературу покренут проблем усавршавања организационих форми и метода у даљој обуци. Истовремено се појавила и потреба за јединственом терминологијом у погледу појединих појмова који се срећу при обуци старешина и штабова.

Зато, пре но што пређемо на конкретне одлике и услове рада у обуци старешина и штабова у командама и јединицама, изнећемо наше мишљење у погледу дефиниција метода, форме и вида обуке.

Неоспорно је да метод, форма и вид, сваки понаособ, имају један одређени садржај (појам). Међутим, методи су разноврсни, тако да за правилно разумевање овог појма у обуци старешина и штабова морамо имати у виду да свака форма обуке, често свака тема, па и поједина питања у темама, захтева други метод. По нашем мишљењу, метод се не може поставити и уоквирити неком шемом, као на пример у чланку „Теоретски вид извођења тактичке и оперативне обуке старешина и штабова“ („Војно дело“ бр. 4 за 1949 годину). Али, с друге стране, иако су методи разноврсни, постоје позната основна начела (очигледности, постепенисти, разноврсности, непрекиднисти, индивидуалности) којих се треба придржавати у сваком методу и у свим случајевима рада.

Организација која омогућује и повезује све елементе, да би се конкретна садржина пренела на старешине и штабове, чини **форму** рада. Пошто у обуци постоје различити циљеви, чије се остварење врши под различитим условима и околностима, онда проистичу и разне форме кроз које се остварује постављени циљ обуке, за сваки конкретан случај. Док је метод, у ствари **начин** прилажења неком проблему и начин помоћу којег се саопштава, проверава и утврђује знање у обуци старешина и шта-

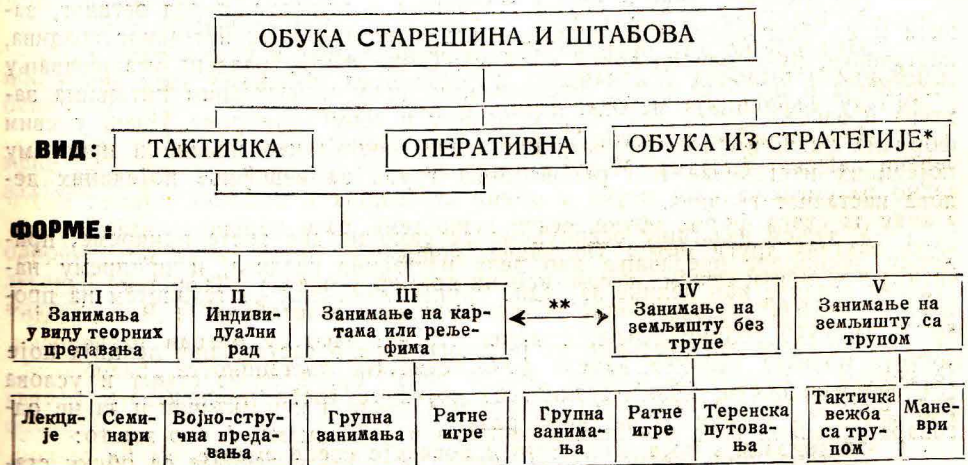
бова, дотле је форма **тип** организације који омогућује преношење садржине (циља и наставних питања) на старешине и штабове.

Појам **вид** није у потпуности дефинисан у литератури, тако да се у свакодневном општењу у планирању и извођењу наставе вид и врста обуке често међусобно замењују. По нашем мишљењу вид претставља једну целивност обуке, зато га не треба даље рашчлањивати. На пример, при употреби термина „Тактичка обука“ ми у претстави имамо једну целину која се може изводити теорно и практично, на карти и земљишту. Разматрајући овако појам „Вид обуке“, произлази да „Тактичка обука“ („Оперативна обука“, „Обука из стратегије“) претставља вид обуке.

Поред тога треба имати у виду да различити услови рада у нашим командама и јединицама у погледу обуке старешина и штабова, утичу не само на методе, већ и на форме саме обуке.

Ту спадају: различити услови живота и рада сваке поједине команде и јединице, као и они услови који су мање или више општи и заједнички за све команде и јединице, као на пример, заузетост старешина обимним текућим пословима, периодично извођење наставе и испрекиданост обуке, неуједначени квалитет, искуство и способност наставника, померање тежишта наставе према конкретним задацима, итд.

Према нашем мишљењу организациона шема обуке старешина и штабова (која је у исто време заснована на распису Генералштаба: „Најважније форме и методи оперативно-тактичке обуке старешина и штабова“ од 1947 године) требало би да изгледа овако:

МЕТОДИ: Напред изнете форме под специфичним условима захтевају и посебан метод, те смо мишљења да га у виду шеме не можемо претставити.

*Ово нисмо даље рашчлањавали зато што чланком није обухваћено.

**У извесним случајевима могу се и спојити.

Организациона шема обуке старешина и штабова

Из ове шеме и нашег разматрања произилази да лекциона предавања, консултације и остало што је дато под појмом „Методи“ у шеми чланка „Теориски вид извођења тактичке и оперативне обуке старешина и штабова“ нису „метод“ већ „форма“ обуке. Лекције, консултације и семинари су уствари тип организације рада помоћу кога се преноси изван сдржаја, те према томе чини форму рада. За сваку од њих постоје различити методи, чија примена зависи од многобројних конкретних утицајних чињеница.

У истом чланку у одељку „Индивидуална форма занимања“ појављују се појмови „Индивидуално занимање“ и „Индивидуални рад“. По нашем мишљењу ову форму рада још не би требало делити.

Појам „Занимање“ код нас је везан са претставом да у раду и обуци треба да постоји руководилац који ће на часу непосредно руководити, а то није случај са индивидуалном формом рада (усавршавања). Пре свега ова форма рада у обуци старешина и штабова у нашим командама и јединицама треба да постане основна и главна форма усавршавања, без обзира да ли задаци проистичу од претпостављеног старешине, из наставних планова и програма или из сопствене иницијативе и нахођења старешине.

Писац поменутог чланка довољно је расветлио питање индивидуалног усавршавања и дао правилне поставке о методу рада и значају и улози претпостављених старешина. То питање је још више продубљено чланком пуковника Колунџића „Питање личног усавршавања официра“ („Војни гласник“ бр. 2 за 1949 годину). Ми можемо само додати да је индивидуална форма рада, њена организација и спровођење један од основних елемената при састављању личног плана рада сваког руководиоца.

Остварење успеха у обуци старешина и штабова, поред осталог, зависи и од благовремене и правилно изведене припреме наставног градива, наставника, руководиоца групе и обуке. Свака форма рада на усавршавању старешина и штабова према постављеном циљу и наставним питањима захтева и извесне разне поступке у начину и току припреме. Ипак, у свим формама рада, имамо припрему наставног градива као целине и припрему појединих наставника или руководиоца групе за извођење појединих делова наставног градива.

У даљем излагању осврнућемо се само на две врсте припреме: припрему лекционог предавања као дела наставног градива, и припрему наставног градива као целине за једно групно занимање са тежиштем на проради тактичког задатка.

Пре свега, ми сматрамо да је разматрање о састављању лекција које је изнето у поменутом чланку „Војно дело“ бр. 4 одраз стања и услова рада школе, да је такав начин састављања лекција непрактичан и да не одговара условима рада у нашим командама и јединицама. А ево зашто:

— тема, циљ, време, као и питања за обраду лекције за обуку старешина и штабова у нашим командама и јединицама нормално је дато кроз планове и програме за наставну годину. Изнети начин рада у поменутом чланку, био би сувишан како за наставника тако и за претпостављеног (у нашим условима руководиоца обуке);

— састављање посебног „Плана писања лекције“ под условима рада у командама и јединицама сматрамо исто тако сувишним документом. План

писања лекције у нашим условима рада не треба оформљавати као посебан докуменат, већ претстојећи рад укључити (упланирати) у лични план рада; — изнети систем планирања одговара улози и раду сталног наставника. У командама и јединицама такво планирање усложавало би рад, имајући у виду и остале текуће задатке који сами по себи траже посебно планирање. Због тога је много простије и прегледније ако кроз лични план рада упланирамо све, па и наставничке задатке.

Према досадашњим искуствима и условима рада у командама и јединицама, по нашем мишљењу, био би погодан следећи систем рада на састављању лекција:

1— При издавању наређења за састављање лекције, поред података изнетих од стране писца, руководиоца обуке (као одговорни орган за обуку) треба да укаже на тежишна питања обраде као и на метод претстојећег рада.

2— Ако је састављач лекције (у нашим условима нормално и наставник) добио, рецимо, задатак да из наставног плана и програма разради тему: „Одбранбена операција армије на широком фронту“ са следећим наставним питањима:

— циљ, начела одбране, видови одбране, ширина фронта у разним условима, борбени поредак армије у одбрани;

— организација одбране, одбранбени појас и његови елементи, уређење одбранбеног појаса;

— организација садејства родова војске и служби;

— извођење одбране, активне радње у одбрани — он најпре треба да разради тезе посебно за свако питање, као на пример:

Прво питање:

а) Циљ одбранбене операције уопште и на широком фронту. Однос између циља одбранбене и нападне операције. Обработи циљ одбранбене операције Курске битке и II армије у Београдској операцији;

б) Начела и видови савремене одбране: у чему је суштина савремене одбране, какав начин дејства претставља савремена одбрана, који се захтеви постављају савременој одбрани.

Шта се подразумева под дубоком одбраном. Шта је условило ПТ одбрану. Циљ и задаци противартиљериске, ПТ, ПА и против-ваздушно-десантне одбране. Начин организације Курске и Стаљинградске одбранбене операције по овим питањима.

О активности, живавости и стабилности одбране.

в) Организација против-ваздушно-десантне одбране. Задаци и начин извођења одбране. Разрадити пример одбране од десанта код Дрвара и у операцијама при искрцавању у Француској.

г) О видовима одбране и какву одбрану може да води армија самостално и у склопу фронта.

д) Ширина фронта армије на маневарском, планинском и кршевитом земљишту. На које се елементе мора обратити пажња при одређивању величине фронта. Искуство о ширини фронта кроз Други светски рат.

е) Борбени поредак армије. Гледишта на ово, пре, у току и после Другог светског рата. Из чега се састоји борбени поредак армије; улога

појединих елемената борбеног поретка са оперативном и тактичком дубином одбране.

Примена и одлике борбеног поретка армије на планинском или кршевитом земљишту.

Разради осталих питања приступа се на исти начин.

На крају састављених теза састављач износи литературу којом ће се служити при обради лекције. Овако састављене тезе подносе се руководиоцу обуке на одобрење. Тек пошто руководилац одобри тезе, састављач може да унесе податке у свој лични план, који у исто време претставља и план састављања лекције.

Састављену лекцију треба обавезно дати учесницима пре њеног одржавања (нарочито у оперативној, а ређе у тактичкој обуци). Може се приговорити да би се на овај начин старешине у својој примени ограничавале у индивидуалном раду само на прораду лекције и да не би користиле осталу литературу. Међутим, ово је потребно због тога што је литература из оквира оператике прилично ограничена, тако да услед тога постоје потешкоће за припрему за претстојеће часове, што је лекцију лакше проучити (нарочито ако је солидно састављена), што уручивање лекција са значењем литературе минимума и максимума не кочи руководиоце да кроз своје лично усавршавање продубе студију, већ им олакшава и указује пут за проучавање обрађених питања и, најзад, што је пракса показала да се у нашим командама и јединицама постиже већи успех у обуци старешина и штабова ако се лекције унапред уруче учесницима.

Док се напред изнети рад одвија по питању обраде једног дела наставног градива (у конкретном случају састављање лекције), дотле припрема наставног градива као целине захтева стварање посебног плана. Израда овог плана врши се од стране одговорних одељења-отсека и то посебно за сваку претстојећу форму рада у току наставне године (групно занимање команданата и комесара, штабна ратна игра, двострана двостепена командно-штабна ратна игра, тактичка вежба са трупом, и сл.). Овај план није исто што и план рада дотичног одељења-отсека, јер план рада одељења обухвата и многе друге задатке које ће обављати у том периоду. Створени план за групно занимање (или другу форму рада) служи: за потпуну разраду и остварење припреме претстојећег занимања; затим као основа за план рада не само одговарајућег одељења-отсека, већ и као податак за планове осталих команди, родова и служби и, најзад, као преглед из кога руководство занимања (тј. командант и комесар) црпи податке за свој лични план и за ангажовање појединих лица за обраду важних питања.

Форма плана може бити произвољна, али у њему треба предвидети: задатке, рок извршења (почетак и завршетак), лица која извршавају, са ким координирају рад, материјално обезбеђење и премедбу о извршењу (види пример плана).

На основу створеног плана рад се изводи појединачно или колективно, а метод рада током извршења појединих задатака зависи од степена способности групе као целине или одређених појединаца, извршилаца постављених задатака. Излагање самог метода захтевало би посебно разматрање.

П Л А Н

Припреме групног занимања команданта и комесара области (дивизије) у времену од до

Редни број	ЗАДАЦИ	Рок извршења		Лица која извршавају	Са ким координирају	Материјално обезбеђење	Примедба о извршењу
		почетак	завршетак				
1	Припрема предлога команданту и комесару о плану рада, плану збора и састава групе састављача задатка	2.1	5.1	Пуковник Мајор	Командантима родова и служби, Политичком управом (одељењем)	План оперативно-тактичке обуке	
2	Сагласност команданта и комесара по 1 тачки овог плана	6.1.1950		Пуковник	Начелником штаба команде	Израђени план и план оперативно-тактичке обуке	
3	Оформљење плана рада и плана збора команданта и комесара	7.1	8.1	Мајор			
4	Упознавање официра групе састављача са планом рада, циљем и наставним питањима и материјалом за проучавање	9.1.1950		Пуковник Мајор	Командантима родова и служби и одређеним официрима групе	План припреме, преглед литературе	
5	Проучавање литературе, консултације и семинари по састављању оперативно-тактичке замисли	10.1	15.1	Сви официри групе-састављачи задатка		РС, РСШ, ПБП, Упутство за састављање задатака и правила родова-служби	
6	Састављање опште и посебне оперативно-тактичке замисли за задатак	15.1	20.1	Сви официри групе под руководством потпуковника	Пуковником и начелником штаба	Секције 100.000 Коњиц, Сарајево	

даље редом изнети све претстојеће задатке на припреми групног занимања.

Закључак:

1— У нашим командама и јединицама требало би стварати посебан план само за припрему наставног градива као целине за поједину форму рада, а свака форма рада током наставне године захтева посебну израду плана тока припреме на основу постављеног циља и наставних питања.

2— Планирање обраде појединих делова наставног градива треба вршити кроз лични план рада одређеног старешине за припрему истог.

3— Упоредо са усавршавањем рада вршити и усавршавање планирања на припреми наставног градива, тежећи што простијем и потпунијем планирању.

4— Пошто план припреме претставља основу рада за његово спровођење у живот треба уложити максимум напора.

*

Напред изнето излагање имало је за циљ да да допуну до сада разматраних питања по обуци старешина и штабова на основу искуства и услова рада у нашим командама и јединицама.